EUROOPA KESKPANGA SUUNIS (EL) 2020/1554,

14. oktoober 2020,

millega muudetakse suunist EKP/2011/23 seoses Euroopa Keskpangale esitatava välisstatistika kvaliteedi aruandluse sagedusega (EKP/2020/52)

EUROOPA KESKPANGA NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja, eelkõige selle artikleid 3.1, 3.3, 5.1, 12.1, 14.3 ja 16,

võttes arvesse nõukogu määrust (EÜ) nr 2533/98, 23. november 1998, statistilise teabe kogumise kohta Euroopa Keskpanga poolt, ([1]) eelkõige selle artiklit 4,

ning arvestades järgmist:

(1) Välisstatistika valdkonna andmete kvaliteedi hindamine toimub kooskõlas Euroopa Keskpanga (EKP) statistika kvaliteediraamistikuga, mille osaks on EKP juhatuse regulaarne aruanne EKP nõukogule. Andmekvaliteedi jälgimine on kriitilise tähtsusega ja seda tuleb teostada õigeaegselt.

(2) Samas tuleb saavutada õige tasakaal jälgimise vajaduse ja EKP nõukogule asjakohase teabe esitamise sageduse vahel. Seetõttu tuleb ajakohastada EKP juhatuse poolt EKP nõukogule esitatava välisstatistika kvaliteedi aruannete sagedust. Kvaliteetseks analüüsiks peab EKP juhatus esitama EKP nõukogule esimese kvaliteediaruande pärast käesoleva suunise vastuvõtmist 2022. aasta lõpuks.

(3) Välisstatistika kogumise ja koostamise aluspõhimõtted on selgelt sätestatud Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni käsiraamatu kuuendas taastrükis (BPM6) ([2]). Samas tuleb selgitada põhimõtteid, mis on tähtsad euroala agregaatide koostamise täpsuseks. Seega tuleb ajakohastada finantskonto ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni põhimõtteid, mis on sätestatud Euroopa Keskpanga suunise 2012/120/EL (EKP/2011/23) ([3]) III lisas;

(4) Kui andmekvaliteedis ilmnevad olulised probleemid, on kohane anda EKP juhatusele võimalus esitada EKP nõukogule vajalikuks peetavaid lisaaruandeid. Samal põhjusel on kohane sätestada, et EKP juhatusel on õigus seda omal äranägemisel teha alates 2022. aastast.

(5) Kooskõlas EKP statistika kvaliteediraamistikuga on kohane, et teatav teave nendes aruannetes avaldatakse.

(6) Euroopa Keskpanga suunis (EL) 2018/1151 (EKP/2018/19) ([4]) näeb ette, et alates 1. märtsist 2021 peab EKP juhatus esitama EKP nõukogule aastaruanded välisstatistika kvaliteedi kohta. Õige tasakaalu saavutamiseks järelvalvevajaduse ja EKP nõukogule asjakohase teabe esitamise sageduse vahel tuleb suunises EKP/2011/23 sätestatud sagedust täiendavalt pikendada kaheaastasele sagedusele. Seetõttu tuleb läbipaistvust silmas pidades anda piisavalt aega aastaaruande nõude kohaldamisest suunise (EL) 2018/1151 alusel kaheaastase sagedusega aruande nõude kohaldamiseni käesoleva suunise alusel. Seetõttu peavad riikide keskpangad (RKPd) ja EKP juhatus käesolevat suunist järgima alates 1. juulist 2021.

([1]) EÜT L 318, 27.11.1998, lk 8.

([2]) Avaldatud veebilehel https://www.imf.org/

([3]) Euroopa Keskpanga 9. detsembri 2011. aasta suunis 2012/120/EL Euroopa Keskpanga statistikaaruandluse nõuete kohta välisstatistika valdkonnas (EKP/2011/23) (ELT L 65, 3.3.2012, lk 1).

([4]) Euroopa Keskpanga 2. augusti 2018. aasta suunis (EL) 2018/1151, millega muudetakse suunist EKP/2011/23 Euroopa Keskpanga statistikaaruandluse nõuete kohta välisstatistika valdkonnas (EKP/2018/19) (ELT L 209, 20.8.2018, lk 2).

(7) Seetõttu tuleb suunist EKP/2011/23 vastavalt muuta,

ON VÕTNUD VASTU KÄESOLEVA SUUNISE:

Artikkel 1

Muudatused

Suunist EKP/2011/23 muudetakse järgmiselt:

1) artikli 6 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ilma et see piiraks V lisas sätestatud EKP jälgimise ülesandeid, peavad RKPd tagama EKP-le esitatava statistilise teabe kvaliteedi jälgimise ja hindamise, asjakohastel juhtudel koostöös muude pädevate ametiasutustega vastavalt artiklile 4. EKP hindab neid andmeid ühtselt ja õigeaegselt.

EKP juhatus esitab kord kahe aasta jooksul EKP nõukogule aruande välisstatistika kvaliteedi kohta. EKP juhatus esitab aruande EKP nõukogule igale asjaomasele kaheaastasele perioodile järgneva aasta lõpuks. Esimene kahe aasta aruanne tuleb esitada 2022. aasta lõpuks. EKP juhatus võib aruande osaliselt või täielikult avaldada.“

2) artiklis 6 lisatakse järgmine lõige 5:

„5. Kui EKP juhatus täheldab tõsiseid probleeme andmekvaliteediga, võib ta vajaduse korral alates 1. jaanuarist 2022 esitada EKP nõukogule täiendavaid aruandeid.“

3) III lisa muudetakse kooskõlas käesoleva suunise lisaga.

Artikkel 2

Jõustumine ja rakendamine

1. Käesolev suunis jõustub päeval, mil sellest teatatakse keskpankadele liikmesriikides, mille rahaühik on euro.

2. Eurosüsteemi keskpangad peavad käesolevat suunist järgima alates 1. juulist 2021.

Artikkel 3

Adressaadid

Käesolev suunis on adresseeritud kõikidele eurosüsteemi keskpankadele.

Frankfurt Maini ääres, 14. oktoober 2020

EKP nõukogu nimel
EKP president
Christine LAGARDE

LISA

Suunise EKP/2011/23 III lisa jao 1 jaotis C „Finantskonto ja rahvusvaheline investeerimispositsioon“ asendatakse järgmisega:

„C. *Finantskonto ja rahvusvaheline investeerimispositsioon*

Tavaliselt kajastatakse finantskontol kõiki residentide ja mitteresidentide vahelisi finantsvarade või -kohustustega seotud tehinguid. Samas tuleb kõik mitteresidentide poolt emiteeritud finantsinstrumentide tehingud residentide vahel ja residentide poolt emiteeritud finantsinstrumentide tehingud mitteresidentide vahel kajastada finantstehingutena (st järgida rangelt võlgniku/võlausaldaja meetodit), et tagada õige euroala agregaatide koostamine.

Finantskontol kajastatakse tehinguid netosummas: finantsvarade netosoetuse arvutamiseks lahutatakse soetatud varadest varade vähenemine.

Rahvusvaheline investeerimispositsioon näitab riigi residentide finantsvara väärtust iga kvartali lõpul (s.o nõuded mitteresidentide vastu) ja riigi residentide kohustusi mitteresidentide ees, millele lisatakse investeerimiskuld, mida kajastatakse reservvarade all. Rahvusvahelise investeerimispositsiooni netopositsioon on varade ja kohustuste vahe – netonõue välismaailma vastu või netokohustus välismaailma ees.

Rahvusvahelise investeerimispositsiooni väärtus perioodi lõpul sõltub eelmise perioodi lõpu positsioonidest, jooksva perioodi tehingutest ning muudest muutustest, mis ei ole tingitud residentide ja mitteresidentide vahelistest tehingutest ning on seotud vahetuskursside või hindade muutusest tulenevate muutustega mahus või ümberhindamistes.

Funktsionaalsuse järgi liigitatakse piiriülesed finantstehingud ja positsioonid järgmiselt: otseinvesteeringud, portfelliinvesteeringud, tuletisinstrumendid (v.a reservid) ja töötajate aktsiaoptsioonid, muud investeeringud ja reservvarad. Piiriülesed finantstehingud ja positsioonid liigitatakse vastavalt instrumendi liigile ja institutsionaalsele sektorile.

Tehinguid ja positsioone hinnatakse turuhinna põhjal. Mittekaubeldavate instrumentide (laenud, hoiused ja muud saadaolevad/maksmisele kuuluvad summad) positsioone hinnatakse nimiväärtuses. Tehinguid nimetatud instrumentidega kajastatakse turuhindades. Tehingute turuväärtuse ja positsioonide nimiväärtuse mittevastavuse kajastamiseks kirjendab müüja nimiväärtuse ja tehinguväärtuse vahele vastavad muud hinnamuutused müügitehingu perioodil ning ostja kirjendab vastava summa muudest hinnamuutustest tuleneva ümberhindlusena. Samal põhimõttel kajastatakse ka omakapitali otseinvesteeringu tehinguid ja positsioone, kus positsioonid näitavad omavahendeid bilansilises väärtuses (vt järgmine lõik).

Maksebilansi finantskonto ja rahvusvaheline investeerimispositsioon sisaldab ka vastaskirjeid tekkepõhise tulu jaoks funktsionaalsuse alusel liigitatud instrumentidelt.

6.1. Välismaised otseinvesteeringud

Otseinvesteeringud on seotud ühe riigi residendiga, kes omab kontrolli või olulist mõju teise riigi residendist ettevõtja juhtimise üle. Vastavalt rahvusvahelistele standarditele (BPM6) on otseinvesteerimise suhe tuvastatud juhul, kui ühe riigi residendist investorile kuulub teise riigi residendist ettevõtjas vähemalt 10-protsendiline otsene või kaudne hääleõigus. Selle kriteeriumi alusel saab esineda otseinvesteerimise suhe mitme seotud ettevõtja vahel, olenemata sellest, kas seos on ühe või mitme ahelana. See saab laieneda ka otseinvesteeringu ettevõtja tütarettevõtjatele, alltütarettevõtjatele ja sidusettevõtjatele. Kui otseinvesteering on kindlaks tehtud, kajastatakse kõik edasised finantsvood/positsioonid seotud üksuste vahel otseinvesteeringu tehingute/positsioonidena.

Aktsiakapital hõlmab filiaalide sissemakstud kapitali, kõiki tütar- ja sidusettevõtjate aktsiaid ja osasid. Reinvesteeritud tulu koosneb vastaskirjest otseinvestori osa kohta tulust, mida tütar- või sidusettevõtjad ei jaota dividendidena, ja filiaalide tulust, mida ei maksta otseinvestorile ja mis kajastatakse „investeerimistulu“ all (vt punkt 3.2.3).

Omakapitali ja võlakapitali otseinvesteeringud liigitatakse omakorda vastavalt ettevõtjate omavahelistele suhetele ja investeeringu suunale. Otseinvesteerimise suhted võib jagada kolmeks:

a) Otseinvestori investeering otseinvesteeringu ettevõtjasse. See kategooria hõlmab otseinvestori poolt otseinvesteeringu ettevõtjasse suunatud investeerimisvoogusid (ja -positsioone) (sõltumata sellest, kas ettevõtte üle omatakse otseselt või kaudselt kontrolli või olulist mõju);

b) Pöördinvesteering. Sellist tüüpi suhe hõlmab otseinvesteeringu ettevõtja poolt otseinvestorisse suunatud investeerimisvoogusid (ja -positsioone);

c) Sidusettevõtjate vahel. See hõlmab investeerimisvoogusid (ja -positsioone) ettevõtjate vahel, kes ei oma teineteise üle kontrolli või olulist mõju, vaid kelle üle on kontroll või oluline mõju otseinvestoril.

Otseinvesteerimispositsioonide hindamisel kirjendatakse noteeritud aktsiakapitali positsioonid turuväärtuses. Vastupidisel juhul, otseinvesteeringute puhul noteerimata ettevõtjatesse, hinnatakse omakapitali väärtust raamatupidamises kajastatud väärtuse alusel, kasutades ühist määratlust, mis hõlmab järgmisi raamatupidamiskirjeid:

i) sissemakstud kapital (välja arvatud omaaktsiad ja kaasa arvatud aažio);

ii) igat liiki reservid (sealhulgas investeerimistoetused, kui raamatupidamisalastes juhendites käsitletakse neid ettevõtte reservidena);

iii) jaotamata kasum pärast kahjumi mahaarvamist (sealhulgas jooksva aasta tulemused).

Noteerimata ettevõtjate aktsiate ja osade puhul võivad finantskonto all kajastatud tehingud erineda rahvusvahelise investeerimispositsiooni all kirjendatud omavahendite raamatupidamise väärtusest. Need erinevused kajastatakse finantsvarade ja –kohustuse konto muudest hinnamuutustest tingitud väärtuse muutusena ümberhindluste all.

Hea tavana soovitatakse kõikidel liikmesriikidel koostada andmed välismaiste otseinvesteerimispositsioonide ja reinvesteeritud tulude kohta vähemalt kord aastas läbiviidava välismaiste otseinvesteeringute uuringu tulemuste alusel (*).

(*) Järgmist lubamatut tegevust tuleks vältida: i) hindamiskriteeriumide valiku (turuväärtus või raamatupidamise väärtus) jätmine andmeesitajatele; ii) jooksva inventari meetodi/maksebilansi voogude akumuleerimise kohaldamine positsioonide koostamiseks.

6.2. Portfelliinvesteeringud

Portfelliinvesteeringud koosnevad võlaväärtpaberite ja omandiväärtpaberite tehingutest ja positsioonidest, mida ei kajastata otseinvesteeringute või reservvarade all. Portfelliinvesteeringud hõlmavad omandiväärtpabereid, investeerimisfondide aktsiaid ja võlaväärtpabereid, kui neid ei liigitata otseinvesteeringuteks või reservvaradeks. Tagasiostulepingud ja väärtpaberite väljalaenud ei kuulu portfelliinvesteeringute hulka. Portfelliinvesteeringute tehinguid ja positsioone hinnatakse turuväärtuses. Portfelliinvesteeringute puhul noteerimata väärtpaberitesse võivad tehingute ja positsioonide hinnangulised väärtused erineda, näiteks otseinvesteeringute puhul noteerimata aktsiatesse. Sellisel juhul tuleb erinevused kajastada muudest hinnamuutustest tingitud ümberhindlustena.

Ühtne lähenemisviis andmete kogumiseks portfelliinvesteeringute kohta on sätestatud VI lisas.

6.2.1. OMANDIVÄÄRTPABERID

Omakapital koosneb kõikidest instrumentidest, mis esindavad nõudeid kapitaliettevõtte või kvaasikorporatiivse ettevõtte jääkväärtuse vastu pärast kõikide võlausaldajate nõuete rahuldamist. Erinevalt võlakohustustest ei anna omakapital omanikule õigust kindlaks määratud summale või kindla valemi kohaselt arvutatavale summale. Omandiväärtpaberid koosnevad noteeritud ja noteerimata aktsiatest.

Noteeritud aktsiad on tunnustatud börsi või muus vormis järelturu nimekirja kantud omandiväärtpaberid. Noteerimata aktsiad on börsinimekirja kandmata omandiväärtpaberid.

6.2.2. INVESTEERIMISFONDIDE AKTSIAD

Investeerimisfondide aktsiaid emiteerivad investeerimisfondid. Usaldusfondi puhul nimetatakse aktsiaid „osakuteks“. Investeerimisfondid on fondid, mis võimaldavad investoritel koondada vahendeid finantsvaradesse ja/või mittefinantsvaradesse investeerimiseks. Investeerimisfondide aktsiad on tähtsad finantsvahenduse, kuna nad pakuvad ühisinvesteerimise võimalust muudesse varadesse. Seetõttu kajastatakse investeerimisfonde teistest aktsiatest eraldi. Lisaks erineb ka tulude käsitlus, kuna arvesse võetakse ka reinvesteeritud tulud.

6.2.3. VÕLAVÄÄRTPABERID

Võlaväärtpaberid on võlga tõendavad kaubeldavad instrumendid. Võlaväärtpaberid on võlakirjad, vekslid, kaubeldavad hoiusertifikaadid, kommertspaberid, varaga tagatud väärtpaberid, rahaturuinstrumendid ja sarnased instrumendid, millega kaubeldakse tavapäraselt finantsturgudel. Võlaväärtpaberite tehingud ja positsioonid jagatakse esialgse tähtaja järgi lühiajalisteks ja pikaajalisteks võlaväärtpaberiteks.

6.2.3.1. *LÜHIAJALISED VÕLAVÄÄRTPABERID*

Lühiajalised võlaväärtpaberid kuuluvad tasumisele nõudmisel või emiteeritakse esialgse tähtajaga mitte üle ühe aasta. Tavaliselt annavad nad valdajale tingimusteta õiguse saada määratud, kindla rahasumma kindlaksmääratud kuupäeval. Nende instrumentidega kaubeldakse tavaliselt alakursiga reguleeritud turgudel; alakurss sõltub intressimäärast ja tähtaja lõpuni jäänud ajast.

6.2.3.2. *PIKAAJALISED VÕLAVÄÄRTPABERID*

Pikaajalised võlaväärtpaberid emiteeritakse esialgse tähtajaga üle ühe aasta või tähtajatult (v.a nõudmiseni võlaväärtpaberid, mis kajastatakse lühiajaliste väärtpaberite all). Tavaliselt annavad need valdajale: a) tingimusteta õiguse kindlale rahalisele tulule või lepinguga kindlaksmääratud muutuvale rahalisele tulule (intressi maksmine sõltub võlgniku tulust); ja b) tingimusteta õiguse kindlale summale põhiosa tagasimaksmisel kindlaksmääratud kuupäeval või kuupäevadel.

Maksebilansitehingute kajastamine toimub perioodil, mil võlausaldajad või võlgnikud kirjendavad nõude või kohustuse oma raamatupidamises. Tehingud kajastatakse saadud või makstud tegelikus hinnas, millest on maha arvatud teenustasud ja kulud. Seega võetakse kupongväärtpaberite puhul arvesse intress, mis on kogunenud alates viimasest intressimaksest, ning alakursiga emiteeritud väärtpaberite puhul intress, mis on kogunenud alates emiteerimisest. Kogunenud intressi arvutamine on nõutav nii maksebilansi finantskonto kui rahvusvahelise investeerimispositsiooni puhul; nendel kirjetel peavad olema vastaskirjed vastaval tulukontol.

6.3. Tuletisinstrumendid (v.a reservid) ja töötajate aktsiaoptsioonid

Tuletisinstrumentide leping on finantsinstrument, mis on seotud teise konkreetse finantsinstrumendi või indikaatori või kaubaga ja mille kaudu saab finantsturgudel kaubelda konkreetsete finantsriskide (näiteks intressirisk, välisvääringu risk, aktsia- ja kaubahinna risk, krediidirisk jne) enestega. Kategooria kirjendataks eraldi, kuna see seondub riski ülekandmisega, mitte rahaliste vahendite või muude ressursside võimaldamisega. Erinevalt teistest funktsionaalsetest kategooriatest ei teki tuletisinstrumentidelt esmast tulu. Intressimäära tuletisinstrumentide netorahavood kajastatakse tuletisinstrumentidena ja mitte investeerimistuluna. Tuletisinstrumentide tehinguid ja positsioone käsitletakse eraldi alusvarade väärtusest, millega nad on seotud. Optsioonide puhul kajastatakse kogu preemia (st optsioonide ostu/müügihind ja seotud teenustasud). Marginaaltagatismaksed koosnevad rahast või muust tagatisest, mis on deponeeritud vastaspoole kaitsmiseks kohustuste täitmata jätmise riski eest. Need kajastatakse hoiustena muude investeeringute all (kui võlgniku kohustused sisalduvad laiemas rahaagregaadis) või muude saada/maksta olevate arvete all. Tootluseta tagatismaksed (ehk kõikumisvahemik) vähendavad tuletisinstrumendi kaudu tekkinud finantskohustusi. Seetõttu liigitatakse need tuletisinstrumentidega tehinguteks.

Tuletisinstrumentide väärtuse hindamine peaks toimuma turuhinna alusel. Tuletisinstrumentide hinnamuutused kajastatakse positsioonide kasumi ja kahjumina (hinnamuutustest tingitud ümberhindlused). Tuletisinstrumentide tehingud kajastatakse perioodil, mil võlausaldajad või võlgnikud kirjendavad nõude või kohustuse oma raamatupidamises. Praktiliste probleemide tõttu, mis on seotud varade ja kohustuste rahavoogude eristamisega teatavate tuletisinstrumentide puhul, kajastatakse kõik tuletisinstrumentide tehingud euroala maksebilansis netona. Tuletisinstrumentide varade ja kohustuste positsioonid kajastatakse rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistikas brutona, välja arvatud need tuletisinstrumendid, mis kuuluvad reservvarade kategooriasse, mis kajastatakse netona. Praktilistel põhjustel ei eristata inkorporeeritud tuletisinstrumente alusinstrumendist, millega nad on seotud.

Töötajate aktsiaoptsioonid on ettevõtte töötajatele töötasu osana pakutav võimalus osta ettevõtte aktsiaid. Töötajatele antud aktsiaoptsioon liigitatakse tuletisinstrumendiks, kui sellega on võimalik finantsturgudel vabalt kaubelda.

6.4. Muud investeeringud

Muud investeeringud on määratletud ülejäägina, mis hõlmab kõiki positsioone ja tehinguid, mis ei kuulu otseinvesteeringute, portfelliinvesteeringute, tuletisinstrumentide ja töötajate aktsiaoptsioonide ja reservvara kategooria alla. Kui järgmisi finantsvarasid ja -kohustusi ei kajastata otseinvesteeringute või reservvarade all, kirjendatakse muude investeeringute all: a) muud aktsiad, b) sularaha ja hoiused, c) laenud (sealhulgas IMFi krediidi kasutamine ja IMFi laenud), d) kindlustus-, pensioni- ja standardsed tagatisskeemid, e) kaubanduskrediit ja -ettemaksed, f) muud saada/maksta olevad arved, ja g) eriarveldusühikute (SDR) eraldamised (SDR positsioonid kajastatakse reservvaradena).

Finantskontol kirjendatud diskonteerituna müüdud laenude, hoiuste ja muude saada/maksta olevate arvete tehinguväärtus võib erineda rahvusvahelise investeerimispositsiooni all kajastatud nimiväärtusest. Need erinevused kajastatakse ümberhindamistena muude hinnamuutuste tõttu.

6.4.1. MUUD OMAKAPITAL

Muu omakapital koosneb omakapitalist, mis ei ole väärtpaberite kujul ning mida ei kajastata seetõttu portfelliinvesteeringute all. Osalus rahvusvahelise organisatsiooni kapitalis ei ole väärtpaberite kujul. Seetõttu liigitatakse see muuks omakapitaliks.

6.4.2. SULARAHA JA HOIUSED

Sularaha ja hoiused koosnevad ringluses olevast sularahast ja hoiustest. Hoiused on sellised mittekaubeldavad tüüplepingud, mida pakuvad hoiustavad asutused ning mis võimaldavad võlausaldajal paigutada erinevaid summasid ning need hiljem välja võtta. Tavaliselt annab võlgnik investorile hoiuse osas garantii põhisumma tagastamise kohta.

Vahetegu „laenude“ ja „sularaha ja hoiuste“ vahel sõltub laenusaaja olemusest. See viitab, et varade poolel tuleb residendist raha hoidva sektori poolt mitteresidendist pankadele raha andmist liigitada „hoiusteks“ ja residendist raha hoidva sektori poolt mitteresidendist mittepankadele (s.o üksused, mis ei ole pangad) raha andmist liigitada „laenudeks“. Kohustuste poolel tuleb residendist mittepankade – s.o mitterahaloomeasutused (mitte-RAd) – poolt võetud raha alati liigitada „laenuks“. Lõpuks viitab see vahetegu, et kõiki residendist RAsid ja mitteresidendist panku puudutavad tehingud tuleb liigitada „hoiusteks“.

6.4.3. LAENUD

Laenud on finantsvara, mis a) tekib rahaliste vahendite otsese väljalaenamisega võlausaldaja poolt võlgnikule, ja b) on kinnitatud mitteedasimüüdavate dokumentidega. Selle kategooria alla kuuluvad kõik laenud, sealhulgas hüpoteeklaenud, kapitalirent ja repo-tüüpi tehingud. Kõiki tagasiostu tüüpi tehinguid, st tagasiostulepinguid, müügi/tagasiostu tehinguid ja väärtpaberite väljalaene (sularaha tagatisel), käsitletakse tagatud laenuna, mitte väärtpaberite suunatud ostuna/müügina, ja kajastatakse „muude investeeringute“ all tehingu teinud residendi sektori all. See käsitlus, mis on ühtlasi kooskõlas pankade ja muude finantsasutuste raamatupidamistavaga, kajastab eeldatavalt täpsemini nende finantsinstrumentide majanduslikku põhjendust.

6.4.4. KINDLUSTUS, PENSIONI- JA MUUD STANDARDSED TAGATISSKEEMID

Siia kuuluvad järgmised komponendid: a) kahjukindlustuse tehnilised eraldised, b) elukindlustuse ja annuiteedi õigused, c) pensioniõigused, pensionifondide nõuded pensioniskeemide halduritele, ja õigused mittepensionifondidele ning d) reservid nõuete jaoks standardsete tagatiste raames.

6.4.5. KAUBANDUSKREDIIT JA -ETTEMAKSED

Kaubanduskrediit ja -ettemaksed on finantsnõuded, mis tekivad kauba või teenuse pakkuja poolt oma klientidele krediidi otsesest pikendamisest ning ettemaksetest töö eest, mis pole lõpetatud või mida alles alustatakse, kliendipoolse ettemakse vormis veel tarnimata kauba ja teenuse eest. Kaubanduskrediidi ja -ettemaksetega on tegemist siis, kui kauba või teenuse eest maksmine ei toimu samaaegselt kauba omandiõiguse muutumise või teenuse osutamisega.

6.4.6. MUUD SAADA/MAKSTA OLEVAD ARVED

See kategooria hõlmab saada/maksta olevaid arved, mida ei kajastata kaubanduskrediidi ja -ettemaksete või muude instrumentide all. Siia kuuluvad finantsvarad ja –kohustused, mis tekivad tehingute ja nendele vastavate maksete teostamise vahelisest ajalisest erinevusest. Siia kuuluvad maksukohustused, väärtpaberi ostu- ja müügitehingud, väärtpaberite väljalaenamise tasud, kullalaenu tasud, palgad, dividendid ja maksmata sotsiaalmaksed.

6.4.7. ERIARVELDUSÜHIKUTE (SDR) ERALDAMISED

SDRide eraldamised IMFi liikmesriikidele kajastatakse saaja kohustusena SDRide all kirjel „Muud investeeringud“. Vastav summa kajastatakse ka SDRide all kirjel „Reservvarad“.

6.5. Reservvarad

Reservvarad on välisvarad, mis on monetaarasutuste kontrolli all ning neile koheselt kättesaadavad maksebilansi finantseerimisvajaduste katmiseks, valuutakursside juhtimiseks valuutaturgudele sekkumiseks ning muudel sarnastel eesmärkidel (näiteks vääringu ja majanduse usaldusväärsuse tagamiseks või välislaenudeks). Reservvarad peavad olema tegelikult olemasolevad välisvaluutavarad, nõuded mitteresidentide vastu ja muud varad. Siia ei kuulu potentsiaalsed varad. Reservvarade aluspõhimõtteks on monetaarasutuste „kontroll“ ja reservvarade „kasutamiseks kättesaadavus“.

Euroala reservvarad koosnevad eurosüsteemi reservvaradest, st EKP reservvaradest ja euroala riikide keskpankade (RKPd) reservvaradest.

Reservvarad peavad i) olema eurosüsteemi monetaarasutuse – st EKP või euroala RKP – tõhusa kontrolli all ja ii) olema väga likviidsed, turukõlblikud ja krediidivõimelised eurosüsteemi nõuded mitte-euroala residentide vastu, mille vääring ei ole euro, rahaline kuld, reservpositsioonid IMFis ja SDRid.

See määratlus välistab selgelt euroala residentide vastu olevate välisvaluutanõuete ning euronõuete käsitlemise reservvaradena nii riigi kui ka euroala tasandil. Sarnaselt ei sisalda euroala reservvarade määratlus keskvalitsuste ja/või rahandusministeeriumite välisvaluuta positsioone kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu institutsioonilise korraga.

EKP reservvaradeks on varad, mis on koondatud kooskõlas Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artikliga 30 ja mida käsitletakse seega EKP otsese ja reaalse kontrolli all olevana. Niikaua kui täiendavat omandiõiguse üleandmist ei toimu, on RKPde hoitavad reservvarad nende otsese ja reaalse kontrolli all ning neid käsitletakse iga üksiku RKP reservvaradena.

Eurosüsteemi reservid koostatakse brutopõhiselt, tasaarveldamata reservidega seotud kohustusi, välja arvatud need reservvarad, mis kuuluvad allkategooria „tuletisinstrumendid“ alla, mis kajastatakse netopõhiselt.

Väärtuse hindamise aluseks on turuhinnad, kasutades a) tehingute puhul tehingu toimumise ajal valitsevaid turuhindu ja b) positsioonide puhul vaatlusperioodi lõpu sulgemise turu keskmisi hindu. Tehingu toimumise ajal valitsevaid turu vahetuskursse ja vaatlusperioodi lõpu sulgemise turu keskmisi vahetuskursse kasutatakse vastavalt välisvaluutas vääringustatud varadega tehtud tehingute ja nende positsioonide konverteerimiseks eurodeks.

Seisukoht, et muu välisvääringus likviidsus, mida ei kajastata maksebilansi ja rahvusvahelise investeerimispositsiooni statistikas reservvaradena, võib olla tähtsaks näitajaks riigi võime kohta täita välisvaluutakohustusi, on hakanud laiemalt levima ning see on kehtestatud IMFi dokumendis „Special Data Dissemination Standard“. Välisvaluutas likviidsuse arvutamiseks tuleb brutoreserve puudutavaid andmeid täiendada teabega muude välisvaluutavarade ja reservidega seotud kohustuste kohta. Vastavalt sellele täiendatakse kuuandmeid eurosüsteemi (bruto)reservvarade kohta teabega, mis puudutab muid välisvaluutavarasid ning teadaolevaid ja võimalikke lühiajalisi rahavoogusid brutoreservvarade suhtes, mis on liigitatud vastavalt järelejäänud tähtajale. Lisaks nõutakse ühe kvartali hilinemisega brutoreservvarade kohta ka valuutade jaotust, mis on vääringustatud SDR valuutades (kokku) ja muudes valuutades (kokku).

6.5.1. RAHALINE KULD

Rahaline kuld on kuld, millele on õigus monetaarasutustel (või teistel isikutel, kes on monetaarasutuste tõhusa kontrolli all) ja mida hoitakse reservvaradena. See hõlmab füüsilist kulda ja isikupäratuid kullakontosid mitteresidentide juures, mis annavad õiguse nõuda kulla üleandmist.

Rahalise kulla positsioonid peaksid jääma muutumatuks kõikides tagasipööratavates tehingutes kullaga (kulla vahetuslepingud, tagasiostutehingud, laenud ja hoiused).

6.5.1.1. **Füüsiline kuld** esineb müntide, valuplokkide või kangidena, mille puhtus on vähemalt 995 osa 1 000st, k.a isikupärastatud kullakontodel hoitav kuld.

6.5.1.2. **Isikupäratud kullakontod** kajastavad nõuet kontohalduri vastu kulla üleandmiseks. Nende kontode puhul on konto väljastajal õigus füüsilisele isikupärastatud kulla reservibaasile ning konto omanikele väljastatakse kullas vääringustatud nõuded. Isikupäratud kullakontod, mida ei liigitata rahalise kulla alla, kajastatakse sularaha ja hoiustena muude investeeringute all.

6.5.2. SDRid

SDRid on IMFi loodud rahvusvahelised reservvarad, mis on eraldatud IMFi liikmesriikidele neile kuuluva rahvusvahelise reservvara täiendusena. SDRe hoiavad üksnes IMFi liikmesriikide monetaarasutused ja teatud rahvusvahelised finantseerimisasutused, kes on volitatud depositaarid.

6.5.3. RESERVPOSITSIOON IMFis

See on järgmise summa: a) reservkvoot ehk välisvaluutasummad, sealhulgas SDR, mida liikmesriik võib IMFist lühikese etteteatamisega välja võtta ning b) muud laenulepingulised nõuded IMFi vastu üldiste vahendite kontol, mis on liikmesriigile koheselt kättesaadavad.

6.5.4. MUUD RESERVVARAD

Siia kuuluvad sularaha ja hoiused, väärtpaberid, tuletisinstrumendid ja muud nõuded. Hoiused koosnevad nõudmiseni hoiustest. Väärtpaberid koosnevad mitteresidentide emiteeritud likviidsetest ja turukõlblikest omandiväärtpaberitest ja võlaväärtpaberitest, sealhulgas investeerimisfondide aktsiatest või osakutest. Tuletisinstrumendid kajastatakse reservvaradena vaid juhul, kui reservvarade juhtimisega seonduvad tuletisinstrumendid mängivad varade hindamisel olulist rolli. Muud nõuded koosnevad laenudest mitteresidendist mittepankadele, pikaajalistest laenudest IMFi usalduskontole ja muudest finantsvaradest, mida varem reservvaradena ei kajastatud ent mis vastavad reservvarade määratlusele.“.